

DEBRECZENI HIRLAP

Előfizetés: Évesre 10 frt., félévre 5 frt., negyedévre 3 frt. 50 kr. egy kóra 1 frt.

Megjelenik mindennap, vasárnap kivételével.

Felelős szerkesztő

Ifj. Gily Ede.

Kiadó s laptulajdonos.

Kutasi Imre

Szerkesztőség: Nagy-Várud-utca 2087. sz. Gáll-ház (emelet).

Kiadóhivatal: Nagy-Várud-utca 2087. sz. Gáll-ház (földszint).

Hirdetések a legmértékesebb árszámítás mellett vétetnek fel.

Egyes szám 4 kr.

Zug parlament.

Debreczen, nov. 12.

Ilyet már igazán nem pipált Európa. Elbujhatnak világrészünk nagy és kicsiny állambölcsészei, a sutba dobhatja összes tudományát Bluntschli, le van főzve Stein és társai, mind-mind eltörpülnek a parlamenten kívüli parlamenti párt eszméjének zseniális feltalálójával, Ugron Gáborral szemben.

Arra a gondolatra, hogy ha valaki képviselőjelölt volt, ne dobta légyen ki hiába az alkotmányos költségekre fordított pénzt, hanem bukás esetén is legalább a mellékparlamentbe — amelyet helyesen busmagyarok gyülekezetének is lehetne elnevezni — nyerjen bebocsáttatást: Ugron Gábor és a képviselőházból künnrekedt társai jutottak először a kontinensen és erre az eredeti találmányra őket illeti meg a szabadalmazás.

Minnek is ezentul azt a rémitő sok pénzt szórni a választók közé a siker minden biztosítéka nélkül, mikor bukni olesón is lehet és ez is meghozza a privilégiumot a székes-fővárosban a Sándor-utcától amugy sem nagyon távol eső üllői-uti klubban a hazáért keseregni, az átkos kormányt szidni, Kossuth Justhékát gyalázní, a Kossuth-kultusz ellen filippikát mondani, sőt még a hármasszövetségnek is hadat üzenni.

Mert nem csekélyebb dolgokról folyt a

tanácskozás Ugron értekezletén. Szoboszló érdemes képviselője komolyan felhívta a köréje gyülekezett volt képviselőjelöltek, hogy ideje volna már az európai nagyhatalmasságok új csoportosításáról gondoskodni; Gyula város volt jelöltje a szociális kérdés gyors megoldását tűzte napirendre; Székelyhid elbukott Dantonja a Kossuth-kultusz ellen indítandó élet-halál harc szükségességét proklamálta; az egész gyülekezet pedig ünnepélyesen anathemát mondott a Kossuth-párt összesége fölött.

Valóban kacszagni lehetne e komédia láttára, ha nem volna az egésznek nagyon is szomorú háttere, mulatságos lenne e fejjel való falnak rohanás jelenete, ha egyszerűs mind igazi sajnálattal nem tölténé el a szemlélőt magyar emberek, magyar hazafiak józan eszének nagymérvű aberrációja.

Mert hogy Ugronék dühösek, azt értjük, hogy megérdemelt vereségük okát mindenben és mindenki másban keresik, csak önmagukban nem, azt az emberi természettel járó gyengeségnek tartjuk; de hogy bukásuk fölötti elkeseredettségökben minden hazafias érzéket elveszítettek, hogy nem látják azt a veszélyt, amelylyel parlamenten kívüli parlamenti játékkal a magyar állameszmét fenyegetik, az már megbocsáthatatlan bűn számba megyen, az már oly örütségnek tekinthető, amely fölött mosolylyal napirendre térni nem lehet, amint nem nézheti senki nyugodtan

hogy hajlékát lángba borítani akarja valaki, ha az a valaki esetleg eszelős, hóbortos is.

A magyar állameszme legvadabb elensége a dakorománizmus cselekedett úgy évek hosszú során át, mint ahogy most az Ugron csoport akar cselekedni. Annak is volt mellék parlamentje, az is tartott képviselői alapon szervezett gyűléseket, az is a sérelmek hangoztatására nem csupán a nemzet legális alapon létrejött képviselőházát tartotta illetékesnek, hanem oly gyülekezetet, a mely ezen kívül áll; ugyan ezt teszik Ugronék is. Hogy amannak mellék parlamentje Nagy-Szebenben, ezeké pedig az üllői-utcán székel, az mit sem változtat a dolgon.

Az egész nemzet helyeslése kísérte a Wekerle kormány ama cselekedetét, hogy a nagy-szebeni komitét feloszlatta — A következmények fényesen igazolták eme akció helyes voltát. A nemzetiségi izgatónak ez a rendszabály úgy szétugrasztotta, hogy azóta többé össze nem szedheték magukat. — Helyes is, törvényes is, szükséges is volt e rendszabály.

De mit fognak dakoromán izgatónk szóllani ahhoz, hogy midőn a nagy-szebeni komitét légbe röpítették, összeáll két tuczat busmagyar és az üllői-uti klubban szervezett egy újabb komitét, egy újabb mellékparlamentet? Hogy amaz a magyar állam eszme megtörését, emez pedig a magyar nemzet egyes rétegeinek összevesz-

A DEBRECZENI HIRLAP TÁRCZÁJA.

A bűn.

— Francia elbeszélés. —

Irta: René Chill.

Könnü, gyors léptek hallatszottak a szalonban, azután kétszer-háromszor hevesen kopogtak az ajtón.

Madame Hurtin leejt a könyvet, melyet éppen lapozott, — s félig fölemelkedett a causeuseről. Meglepetve s nem minden aggodalom nélkül látja, hogy leánya szemmel láthatólag gyorsan magára kapkodott öltözékben lép be.

— Mártha! Mi történt gyermekem? ... A férjed? ...

— Nem anyám. Rólam van szó ... Gyorsan, gyorsan ... Itt van a papa? Hivd ide ...

A fiatal asszonynak lázasan jártak a kezei, majd szétmorzsolta a kis asztrakánkar mantyut s hátravetett fátyola alól a téboly merevségétől kitágult szempár tekintett ki. A fájdalomtól megviselt gyöngéd arca olyan volt az áprilisi reggel éles napfényében, mint egy napcsipte virág.

Madame Hurtin, kire szintén ráragadt ez a rendkívüli izgatottság, hidegvérét veszítve rémülten ment a szalonon keresztül férje szobájához s aggodalomtól elfojtott hangon mondá:

— Jöjj papa! Mártha van itt! ... Gyorsan ...

Mikor visszatért, alig volt annyi ideje, hogy a szegény gyermeket karjaival fölfogja. Mártha csendesen zokogott, fejét anyja keblére hajtva. Ebben a helyzetben maradtak, míg megjelent monsieur Hurtin, egy szürkehajú, rövid szakállu ur, kinek magatartása a hosszas jegyzői gyakorlat folytán elegáns, ünnepélyesen tartózkodó lett, de akinek arca ennek daczára mitsem vesztett mosolygó derűtségéből.

Hurtin, kit nevének ijedt hangja eleve nyugtalanná tett, mozdulatlanul maradt az ajtóban, s leányának fájdalma, a ki életének egyetlen öröme volt, összeszorította a szívet.

— Mi baj gyermekem? ... Mit kívánsz tőlünk? ... Engem nem is ölelsz még? ...

Mártha kibontakozott anyja karjai közül, hogy atyjának tárt karjaiba rohanjon. — De féluton megállt, azután szinte alélta visszahátrált s aranyhajjal körített fejét lehajtá.

Hirtelen tekintetet vetett mindkettőjükre, azután gyorsan, kristálytisza csengését vesztett hangon mondá:

— Férjem mindjárt itt lesz ... Nem monda, semmit sem mondott, de én tudom ... néhány barátja, néhány képviselő otthon tartja, valami sürgős ügyben ... Tegnap délután itt voltam! Ezt kell mondanotok! ...

Lerogyott egy nagy karszékbe, — s foigaival tépte finom batiszt-kendőjét. Tompán ismétlé:

— Azt kell nektek mondanotok ... hogy tegnap délután ... háromtól hatig itt voltam.

A szülők ajkáról a végtelen szemrehányás, a remegő méltatlankodás kiáltásban tört elő. A kétségnek még árnyékát is elüzte az a vallomás, melyet szegény, nyomorult gyermekük, a szegény és lelkiismeret nyomása alatt tett.

— Ezt tetted szerencsétlen! ... Oh te szerencsétlen.

— S rám és anyádra számítottál, hogy a büntetéstől megmenekülj? Mi is csaljuk meg azt a becsületes embert, a kit elárultál: ... Örült vagy.

Mártha kezeit tördelve, zokogástól fuldokló hangon mondá:

— Örült voltam ... örült. Oh mi kerített engem a hatalmába? Mindenről megfledkeztem s elvoltam vakulva az öntudatlanságig. Hatalmába kerített valami, a mi helyettem cselekedett, a mi lelketem és testemet elváltoztatta. Nem tudtok ti erről semmit! Nem ismerek arra az asszonyra, ki ez átkozott idő alatt voltam ... André, kedves Andrém! De hisz én szerettem őt ... Szerettem még a lelkiismeret mardosásai közt is, mely annyira gyötör. Borzasztó! ... Oly mértékben szerettem, mint a hogy a másikat gyűlölöm ...

André csak gyanakszik, valószínűleg zavart modorom következtében, mely elfogott ... Oh, a mi édes drága boldogságunk talán elvesztett volna? A kétségbeesés és lelkiismeretmardosás semmit sem hozhat vissza ...

Anyám, atyám, könyörüljtek!

Térdre rogyott s kezeit előre nyujtotta. Az anya, kinek az öregség következtében már kevésbbé kifejezésteljes, de még mindig nemes vonása visszatükrözte leányának fáj

tését tüzte ki czéljául, az kevés különbséget állapít meg a kettő közt, mert vég-eredményében ez is, az is a magyar nemzet megbontását, gyengítését, és nehezen kivívott szabadfejlődésének megakasztását eredményezi.

Hogy ilyesmire magyar emberek vállalkoznak, hogy a nemzet legádázabb ellenségeinek kezeibe honfiak szolgáltatassanak fejevert, az oly szomorú tapasztalat, amelylyel a közvéleménynek minden komikus oldala mellett is komolyan kell foglalkoznia.

Ha kárhozzatni akarják Kossuthékat ám tegyék meg lapjaikban; ha egyszerre annyira irtóznak a Kossuth névtől, ám agitáljanak ellene a megye gyűlés termeiben, ha politikai szerepre vágyakozásuk minden áron kielégítést igényel, ám rendezzenek népgyűléseket; de ne akarják a parlamentárizmust kompromittálni komité szervezése által, ne csináljanak Zugparlamentet az üllői uton, ne szolgáltatassanak fejevert azoknak, akik valamennyiünk vesztét óhajtják; ne törjenek a parlamentáris kormányforma ellen, mert bizony bizony ennek összeroskadását is jelentené, annak romjai a magyar nemzeti önállóságot is maguk alá temetnék.

Politikai hírek.

Az első ülés.

A képviselőház e hó 25-én délelőtt tíz órakor fogja első ülését tartani. Ugyanaz nap a főrendiház is ülést tart. Mindkét ülésen hivatalosan bejelentik, hogy mikor fogja a király trónbeszéddel ünnepélyesen megnyitni az országgyűlést. Az ünnepélyes megnyitás alkalmasint másnap, 26-án délelben lesz.

Az ellenzék készülődése.

A pártok nagyban készülnek a harczra az új országgyűlés megnyitása előtt. A nemzeti párt e hónap 20-án tartja első értekezését, amelyen a tisztikart is megalakítják. A párt vezére, gróf Apponyi Albert, jelenleg

dalmát, már-már föl akarta emelni leányát, de az atya némán, mereven állt. Csak arczának izmai árulták el haragját és felindulását.

— Semmi sem tehető jóvá — mondá. — Boldogság csak becsület mellett tanyáz.

S hevesen távozott a szobából, leányát félrelökve, ki egy székre rogyott. Hallatszott, hogy mint jár föl-alá szobájában. Ünnepélyes arczkifejezése eltűnt, kezeit hátra tette s néha egy egy könyecseppet morzsolt szét megdagadt szemeiben.

A becsületértzés heves harczot küzdött benne a végtelen atyai szeretettel. Megállt a szalon asztal előtt s gépiesen lapozgatott egy albumot. Szemei hirtelen kitágultak s halál-sápadtság ült az arczára. Egy márványfehér vállu asszony mosolygott szemébe az albumból, mint egy tavaszi emlékezés.

Mily borzasztó szédület fogta el az embert, ha elfeledkezik magáról. Ugy volt az akkor is, s most a feledés homályából azért támadt föl ellene az ő vétké, az egyetlen, melyet elkövetett. Nejének a barátnéja volt. Égő homlokára tapasztá kezét. . . Az előszobában suttogást hallott, azután megjelent Mártha, kétségbeesetten rimázkodva.

— Atyám, itt van André! Kegyelem! kegyelem!

Magán kívül közeledett leányához, alig volt annyi ideje, hogy ezt sugja neki: maradj itt. — S a mellékszobára mutatott. — Azután remegő kézzel nyitott ajtót Andrénak.

— Mi ujság kedves Andrém? Minek köszönhetem ezt a szerencsét?

Eberhardon időzik, de az értekezlet napjára hazajő. Ugyane napon tart értekezletet a néppárt is, a régi párt irodahelyiségében, amely most már szűk lett a párt számára s ezért új helyiségről gondoskodnak. — A Kossuth-párt nagy értekezletét e hónap 25-én tartja, amelyen többek közt ők is az új helyiség dolgában hoznak határozatot.

Külföld.

Monarchiánk viszonya Németországhoz.

Szögyény-Marich László osztrák-magyar nagykövetet, ki most tért vissza szabadságotjáról, a császár külön kihallgatáson fogadta. Az audiencia után a nagykövet a birodalmi kancellárral hosszasan értekezett. Nagyon természetes, hogy a kihallgatáson és a konferencián szóba kerültek a legutóbbi események, névszerint a hamburgi leleplezések is. A külügyi hivatal köreiben kijelentik, hogy Németország és az osztrák-magyar monarchia között a jó viszony továbbra is fennmarad; a kölcsönös bizalom semmiféle csorbát nem szenvedett.

A bolgár hadügyminiszter kitüntetése.

Az a hír, hogy Ferenc József ő felsége Petrov bolgár hadügyminiszternek megküldte sajátkezü névalíráásával ellátott arczképét — megerősítést nyer. Ferdinánd bolgár fejedelem diplomaciai uton azonnal köszönetet mondott Ferenc József ő felségének, akinek ezen a bolgár hadügyminiszternek juttatott kitüntetése büszkeségére válik az egész bolgár hadseregnek.

A pártok.

Debreczen, november 12.

A szabadelvű pártra nézve oly sikeresen végződött választási hadjárat után, melynek eredményét minden elfogulatlan szemlélő előre láthatta és csak a múlt országgyűlési ellenzék nem akarták előre látni, sőt sejtteni sem, — bizonyára ideje lenne, hogy a jövő konstellációkkal foglalkozunk. ha ez diskrét módon önmagától tiltva nem lenne, az egyet-

André Durien, egy harminczöt éves, magas barna ember szoroson álló kabátban, katonás bajuszzsal, — alig tudott uralkodni magán.

— Egyedül vagyunk? Senki sem hallja szavunkat?

— Senki. Valami történt?

André megragadta Hurtin kezét.

— Tekintszen rám, s mondja, hogy oly ügy, mely nem nagyon komoly, képes lett volna-e egy éjszaka így elváltoztatni az arczomat?

Égő könyvek szivárogtak elő vörös szemhéjai alól. Leült, egy ideig zokogott, ami oly tragikus volt ettől a tette született embertől. Monsieur Hurtin szemben ült vele.

— Uram . . . atyám, végtelen az én fájdalom, végtelen, mint az én fenyegetett talán örökre elvesztett boldogságom. Egy szavával mindent megmondhat, ez a szava vagy a legszerencsétlenebbé vagy a legboldogabbá tesz. Feleljen becsületszavára: itt volt Mártha tegnap délután.

Hurtin annyira elő volt készülve erre a kérdésre, hogy arczának egyetlen izma sem rándult meg.

— De André, mire való ez az ünnepélyes hang, ily egyszerű dologban? Igen, Mártha tegnap itt volt háromtól fél hatig, vagy talán hatig.

Emberfeletti öröm remegtette meg André egész alakját, s arca piros lett.

— Köszönöm . . . újra élek . . . kedves kis Márthám.

Az örömmel ezt a kitörését mély szomorúság váltotta föl.

len győztes pártra nézve. Az ellenzéki pártok magatartása a választások után és az országgyűlés megnyitása előtt azonban oly feltűnően tolatkodó, hogy a fölött a győzelem tudatában hallgatással tovább menni lehetetlen és rossz helyen alkalmazott nagylelkűség lenne. — írja a „Pester Correspondenz“, — tovább is kiméletet gyakorolni.

Ebben a harczban eklatáns győzelmet aratott az ügy és a személy. Az elsőnek győzelme nagyszerű diadalra juttatta a szabadelvű eszmét és a felekezeti politikások retrográd törekvéseit egyszerűen megsemmisítette. Apponyi veresége és Ugron megsemmisítése semmi esetre sem a magyar katholicizmus vereségét jelenti, hanem csak a nemzet ellenállását az ellen, hogy a napi politikát felekezeti térre vigyék át. Nem jelenti a vallás leigázását, hanem lényes manifesztációt az állam szuverénitása mellett. Nem a felekezeti ellentétek lettek kiélesítve, hanem a felekezetek közt való béke és a vallási türelem lett biztosítva. A szellemi és erkölcsi presszió visszatasított és a vallási és lelkiismereti szabadság elvét proklamálta az egész nemzet. Ha a népakaratnak e proklamációja után a nemzeti béke ismét betér az áldásos, békés munkának szentelt csarnokaiba a törvényhozásnak, ezt a magyar nemzet érett megfontolásának, egészséges politikai meggyőződésének kell köszönni, amely nemzet egy világos kérdésre bámulatosan világos feleletet adott. A nemzet a liberáliszmus mellett döntött és egyetlen antiliberalisnak sincs joga magát ez ítélet alól kivonni.

A személy győzelmét minden más parlamenti nagysággal szemben báró Bánffy Dezső miniszterelnök vitte el. Midőn a viszonyok nyomásának engedve a kormányt megragadta, az ellenzék minden eszközt, minden semmiséget felhasznált, hogy a nevetségesség bélyegét nyomja erre az önzetlen állásműfőre. Jobb ügyhöz méltó következetességgel iparkodtak a parlamentben és a sajtóban ferde világításba

— Mily nyomorult vagyok! Tudja-e hogy oly gyanakvó vagyok, mint egy bolond! Mint egy sült bolond. Megsértettem Márthát, az anyját, őnt.

Félig fölemelkedett, mintha le akart volna térdepelni. Hurtin karjaiba zárta s szabad folyást engedett annak az izgatottságnak, mely majd megfojtotta.

— André . . . barátom . . . a két asszony nem tud semmit . . . Nem szólt semmit Márthának?

— Dehogyan szóltam.

— Nagyon helyes. Mennyit szenvedhet ön! Öleljen meg, drága André.

— Köszönöm, köszönöm . . . Vegye látogatásomat meg nem történtnek. Megyek. Dolgom van a képviselőházban. Megyek. Oly boldog vagyok, oly boldog!

André kezét fogott Hurtinnal, a ki erős önuralommal kísérté az ajtóig. De mikor az betette az ajtót, az asztalba kellett kapaszkodnia, hogy el ne essék. Ott volt az album, mely arra kényszerítette, hogy becsületét föláldozza. Sokáig, leverve mélyedt el gondolataiba s szakállán könnyek peregtek végig.

Mikor fejét fölemelte, ott állt előtte Mártha, a fájdalomtól meghajolva, alázatosan, mint egy gyermek. Hurtin lemondóan, fájdalommal tárta ki karjait.

— Jöjj ide Mártha, jöjj. Senkinek sincs joga arra, hogy szigorú bíráló legyen . . . Nem kell kegyetlenebbnek lenni, mint az idő és feledés. Az idő és a feledés még a vétkesnek is visszahozhatja a boldogságot.

állítani a miniszterelnök tényét és működését, porba rántani báró Bánffy-nak úgy képességét, mint tehetségeit. Ahol rendes eszközökkel nem ment a dolog, erőltetett nevetéssel gyötörték magukat és éppen a legrosszabb élecek voltak elég jók arra, hogy coram publico brillirozzanak velük. De már hosszú idővel a választások előtt jobb véleményre jutott az ellenzék. Báró Bánffy minden irányban teljesítette a kormányra lépvekor adott terjedelmes programját. Békében és nyugalomban életbe léptette az egyházi politikai törvényeket: fényes bizonyítékait adta Magyarország szuverénitására és a koronát a nemzettel oly viszonyba hozta, amelynél boldogabb már évtizedek óta nem létezett. Ezek a program fővonásai, melyek mellett egyéb törvényhozási téren is nagyszerű és korszakos tevékenység volt kifejezhető és az egész ország láthatta, mint felelt meg feladatai nagyságának báró Bánffy és az ellenzék a nemzet szívéből lesheti el a feltétlen ítéletet a miniszterelnök felett, amely az egész nemzetben képződött. Ez az ítélet úgy hangzik, hogy az összes eddigi miniszterek közt még egy sem volt, aki a nemzet érdekében jobbat és nagyobbat tett és hogy Magyarország sorsa 1867 óta nem volt erélyesebb, biztosabb, czéltudatosabb és hazafiasabb férfira bízva.

Az ellenzék tehát megváltoztatta taktikáját. A szabadelvű politika nagyszerű sikerével és az összehasonlíthatlan eredményével szemben, melyet báró Bánffy miniszterelnök és a szabadelvű párt a választási harcban elért, teljesen elfeledve az ellenzék a gunyt és nevetést, e helyett gyanúsításokkal kezd dobálódni, uton-utfélen árulást prognosztikál.

Ámde a nemzet teljes öntudatában cselekedett és tudja, hogy Magyarország ügye báró Bánffy Dezső miniszterelnök kezeiben a legjobb kezekben van.

Választás után.

Az a sok szép szines szappanbuboréka a nagy reményeknek, a mit a lefolyt választási harc alatt az ellenzéki notabilitás-jelöltek olyan tele tudóval fújtak, szétpattant sokkal több helyre, mint magunk is reméltük. Most már kezükben az üres szalmaszállal, csészéikből végig öntik a megmaradt szappanos salakot lapjaik hasábjain, bemázolva mindent és mindenkit, a mi vagy a ki csak kezük ügyébe akad. Még egy utolsó felszisszenése a lokális nagyságok szereplési akarátának, egy pár puffanó bombaszt, egy pár becsületsértés és azután minden szétfoszlik a társadalmi elégtételek bizonytalan kódében, vagy ellapul az esküdt-szeiki és törvénykezési eljárások labirintusában.

Ki venné, vagy ki vehetné fel a harcot annyi sértett nagyság sértett ambíciójával.

Hol lenne egy ilyen harcznak határa és mi lehetne célja?

Mennyi betű e betűkben, mennyi fekete epe és mindeneken felül mennyi izléstelenység kellene ahhoz, hogy konkurálhassunk a valótlanosságok hirdetésében, a becsületsértés, a rágalmaszás és a személyeskedés e kultuszában.

Azt az iszapot, mit a politikai élet e zavaros napjaiban az ellenzék egyik másik kerületben pártunkra, jelöltjeinkre, egyes köztisztviselőkre a meggyőződés szabad érvényesíthetőségének örök szegényére reászórni megkísérelt, elmosta, elsodorta a szabadelvű eszmék diadalának elementáris ereje; és az igazi szabadság tiszta forrásából eredt ezen hatalmas áradat partra hányta az iszappal az iszapkeverőket is. A partra vetett halaknak pedig egy pár utolsó vergődésük lehet már hátra csupán.

Lehet, hogy e vergődésben még egyikünket másikunkat befecskendeznek sarral, de kiálljuk azt is, a mint kiállottunk, felfogtunk sokkal nagyobb csapásokat is a szabadelvű eszmék szolgálatával, a szabadság védelmében. Mert ha bár a politikai élet szenvedélyeit és sérelmeit a személyeskedés terén élesítene, a szabadság lázas kinövésére mutat; nekünk elveinknél fogva lázával és kinövésével együtt is inkább kell szeretnünk a szabadságot, mint a politikai közönyt, vagy akár önkényes, akár kényszerű tetlen tespedést.

Szeretjük és mert politikai ellenfeleink is szeretik, nem az elv, csak felfogás, kedély és némileg a lelkiismeret dolga, hogy a sajtó e részben mennyit enged meg magának, illetve hivatását hogyan fogja fel.

Mi, a győzedelmes szabadelvű párt, a nemzet nagy többségének megbízottai, erőnk érzetében és diadalunk tudatában nem választjuk a személyes sértetéseket, ferditéseket és ráfogásokat amugy sem haladatos utait; nekünk nemzetünk sorsa öt évre kezeinkbe van letéve. éreznünk kell köteleességünk magasztosságát épen úgy, mint felelősségünk súlyos voltát.

Mert nem az ellenzék, de a mi magatartásunkból itéli meg a művelt világ nemzetünket; nem az elzések, — a mi magatartásunk irányítja hazánkban a közvéleményt. És ha nálunk van a bösz szellem, mely szelet vet és vihart arat, nálunk van a varázsvessző a melylyel le kell csillapítanunk a felkorbácsolt hullámokat.

Nekünk a nemzet nagy ítélete után nincs és nem is lehet panaszkodni valónk, de azért az elvek harcában esettekben tovább is ellenséget látunk nem szabad. Fell kell emelni a honfíarsat és visszaszerezni az elhagyott jóbarátot; rajta lenni, hogy mindenki békés foglalkozásában kedélye nyugodalmát mielőbb visszanyerje. El kell felejtenünk a választási harc alatt minket ért csalódásokat; nem siratni tovább a szétépett illúziókat, nem mérlegelni tulszigoruan a harc hevében adott de be nem váltott parólákat, nem tartani haragot másokkal kalákában és nem tagadni meg a szeretetet és pártfogást a néptől, ha az elleneink sorában állt is.

Jönnek az őszi vadászatok, a letarolt mezőkön felhangzik a farka hajtása, a politikai ellenfelek a természet nagy egyenlőségében ismét felkereshetik és feltalálhatják egymást; és jön a tél a családi tűzhely melegével, a társadalmi érintkezés ismét összességével, hogy hozzon minden régi jó ismerőst, kigyalulva minden érdességet, a mit a politikai élet nagy vihára felhorzsol.

Nekünk pedig, kiket a választó közönség bizalma a nemzet élére állított, első sorban kell közrehatni a kedélyek lecsendesítésére, hogy minden külső nyomás és szenvedélytől menten támogathassuk vezéreinket a reánk szakadó komoly munkában. Az ellenzék a jogos és tárgyilagos kritikában, — mi hazánk érdekeinek tevékeny szolgálatában megtaláljuk azt, a mi minden igaz hazafit megemesít és feleml. Így a győzelem nem válik kiváltsággá és a legyőzöttség nem hagy keserű érzést maga után.

Csakis így lehet reményünk, hogy a második ezredév küszöbén diadalmasan átvitt szabadelvű eszmék nemcsak az elvek harcának dicsőségét, de azok békés keresztülvitelének áldását is meg fogják teremteni.

Dózsa Endre.

Egyről-másról.

A pessimizmusról.

A lét hiábavalóságának tudata a legújabb időben a filozófia pesszimisztikus irányában nyilvánul. — Schopenhauer előtt aligha nevezhetünk bölcsészt, ki ezen irányt ismert volna is. A „dilettáns bölcsész“ megteremtette a filozófia ezen újabb irányát és manapság már, midőn egy Hartmann az eszméket még inkább tisztáznai törekszik, igen nagy jövőt lehet annak jósolni. De hát hagyjuk a hivatás-szerű bölcséletet haladni a maga útján; nézzük az életet és merítsünk ebből életfilozófiát!

Sajnos tapasztalás az, hogy nagyjainkban már a fiatalkorban is találhatni embereket, kik magokat blazirtaknak mondják — meggyőző-

désből, kik kiélvezték az életet, kik óhajtkák a megváltó halált. A társadalom beteg: az emberek elégedetlenek.

Igen, megtaláltam a jó kifejezést; az elégedetlenség az okozója a pessimizmusnak. Ez az okoskodás azonban mit sem segít, mert hisz a legtöbb esetben az elégedetlenséget identifikálhatjuk a pesszimisztikus érzülettel. Lássuk tehát az elégedetlenség okait!

Nem tartom feleslegesnek felemlíteni itten, hogy milyen helytelen irányban nevelik a gyermekeket; ezen in natura nevelésnek egy igen jó tükrét találtam fel egyik vidéki lapban. „Elviszi (a szülő a gyermekét) a nagyok társaságába, fényes, zajos tánc- és zeneestélyekre, színházba. Kezébe ad ellenőrzés nélkül mindenféle olvasmányt, mert hiszen a jó gyermeknek nemcsak iskolai tárgyából kell magába szedni az életbölcseletet. Kezdi tanítani vele egyszerre a sok idegen nyelvet, hogy esetleg egyiket se tanulja meg; elkezdi tanítani vivni, hogy már gimnázista korában lehessen párbajképes, vagy legalább párbajsegéd stb.“ Ime kész az ideges gyermek, ki az életben mi mássá válhatik, mint élet és magaua, pesszimistává. Hiszen már zsenge fiatalságában megismert minden élvezetet: kitombolta magát. Az ilyen embernek minden kicsinynek tűnik fel, mindent megtámadhatónak tart, kiveszett belőle minden érzés a szép, jó és nemes iránt. Ezen beteges irányt, az életunalmat nyomon követi a világyűlölet; így lesz a deli ifjúból mizánthrop.

A felsorolt okokon kívül még a nagy csapások is és a világ hálátlansága is kelthet melankhólikus hangulatot (a mindennapi életben ez az ok forog, azt hiszem, leggyakrabban fenn). a melankhólikus hangulat pedig (huzamosabb ideig ha tart) azonos a pessimizmus eredményeivel.

Tehetetlenül állunk a pessimizmussal szemben. Minderre azt kell mondanunk: jól van ez így, mert így van első sorban a mostani társadalmi életet megváltoztató nevelés van hivatva e baj orvoslására. Csakis az életiskola megváltozása, vagyis a társadalmi élet mesterkéletlensége kísérheti meg e baj orvoslását. Hogy ez vajjon sikerül-e oly probléma, mely talán örökre megoldatlan marad. Ha a természetes felé való törekvés tulsulyra fog jutni, akkor talán ideig-óráig elejét vettük a pessimizmusnak. Ezen elvnek realizálódása, minden valószínűség szerint, visszafejlődés lenne. A fejlődés ilyen körülmények között mégis létre jönné, mint a visszafejlődés reakciója s ezzel együtt a pessimizmus is. Ez a cikulus azt látszik bizonyítani hogy a pessimizmus mindaddig életerős, míg a gyarló ember elvakultságában Isten akar lenni.

B.

Vidék.

— Hamis kártyázás áldozata. Kovács István nánási parasztagazda Debreczenbe jött, hogy lovakat vegyen. Az üzlet beütközött és Kovács uram annak öröme egy külvárosi kocsmában kissé felöntött a garadra. Weisz Samu észrevette azt és csakhamar rábirta Kovács urat, játszó vele egy kis huszonegyet. Kis pénzzel kezdtek. Eleinte krajczárba játszottak és Kovács Istvánnak Weisz jóvoltából kedvezet a szerencse. Azután mindinkább nagyobb összegekért folyt a játék, de akkor már Weisz Samu nyert. Kovács István ott hagyta mind a hatvan forintját. Weisz állítólag nem játszott a kártyajáték szabályai szerint, ezért Kovács István most jelentést tett a rendőrságnál azon híszemben, hát ha valahogyan vissza szerezhetné pénzét.

— Radnai szenzáció. Egyébről sem beszélnek mostanság Radnán — írja levelezőnk — mint egy titokzatos idegen uri asszonyról, ki 4 éves kis leánykáját elhagyta egy cigányleánynál ő maga pedig úgy eltűnt, hogy hírét sem hallották azóta. A rejtélyes esetet Mojsza Mária solymosi cigányleány úgy adja elő, hogy amint a minap este a radnai vasút állomáson ácsorgott, egyszerre hozzá lépett egy uriasan öltözött nő, kit ő soha azelőtt nem látott s kis leánykáját kezébe adva arra kérte, hogy vigye el Mairóvit z Mór házához, a hol már várnak a gyermekre. A cigányleánynak eszébe sem jutott, gyaná-

kodni az uri asszonyra s ölébe fogva a kis leányt, elvitte oda, ahová küldték. Nagy volt azonban a leány meglepetése, midőn Mairovitz Mór házána azzal fogadták, hogy ők a kis leánykáról semmit sem tudnak, hát legokosabban teszi, ha mindjárt vissza viszi annak, aki adta. A derék cigányleány nagy sietve vissza is ment a gyermekkel az állomáshoz, de akkor már a titokzatos uri asszonynak hült nyomát találta. Az esetet nyomban feljelentette a hatóságnak s itt meg is indították a nyomozást, a rejtélyes asszony azonban máig sem került még elő. Most azon van a szolgabíró, hogy a leánykát bejuttassa valami lelencházhoz.

NAPI HIREK.

Debreczen, nov. 12.

Időjárás.

A központi meteorológiai intézetnek Debreczenbe küldött távirati jelentése szerint a következő időjárás várható:

— November 12. —

— Változó felhőzet. — Hűvös. — Helyenkint csapadék. —

Bucusz cilinderemtől.*

A földről mindent fölragadva
Szüntelenül rohan, szalad
A század örült forgatagja:
A szeszélyes, csélesap divat.
Lót-fut ország-világon által,
Pusztit, a hol csak megjelen,
S most téged is elvisz magával:
Én édes jó cilinderem.

Fájó szívvel válok tetőled,
Hisz oly jó, hü társam valál;
Oly melegen fődted meg főmet
Ha én se tudtam, hogy hol áll.
S oly önzetlen barát, hiában,
Ma már nem mindenütt terem
Ebben az álarczos világban,
Mint te, kopott cilinderem.

Ha rá gondolkodok, mennyit kellett
Miattam túrnód, vén barát;
De ugye jó szívvel viselted,
Ha édes Ó-k ültek le rád?
Ha hirtelen fölgerjedésbe
Én csaptalak le mérgesen,
Te nem haragudtál meg érte,
Én édes, jó cilinderem.

Baráti önfeláldozásba
Te mintakép vagy módfelett;
A mik fejemnek voltak szánva:
Felfogtad az ütések.
Mi önző, gyáva s csalfa ebbe
A puha kalap, Istenem!
S mégis előbb léssz elfeledve,
Mint az, — édes cilinderem.

Hogy füződnek édes idillek
Hozzad, — ütött-kopott öreg!
Ha már a hála meg nem illet,
Én nem felejtlek tégedet.
Fájó szívvel doblak a sutba,
Nagyon sajnállak, édesem,
Hogy a divat szélére jutva,
Te is elmegy, — cilinderem.

Renard.

— **Katonák isteni tisztelete.** Holnapután vasárnap és ahoz egy hétre a katonáknak lesz isteni-tiszteletük az ev. ref. ngytemplomban. A felesküdt ev. ref. vallású katonáknak a jövő vasárnap Tóth Mihály ténár fog reggel 7 órakor isteni tiszteletet tartani.

* Arra a hirre, hogy a londoni kalaposok kongresszusa az új kalapformák megállapításánál mellőzte a zilindert.

— **A tisztújító közgyűlés határnapja.** A belügyminiszter ma leiratilag értesítette Debreczen város tanácsát, hogy a város törvényhatósági bizottságának azt a közgyűlési határozatát, amelylyel a városi tisztújító közgyűlés határidejét 1896 évi december hó 10-ik napjának délelőtti 9 órájára tűzte ki, tudomásul vette és jóváhagyta. Ezzel kapcsolatban megemlítjük, hogy a közgyűlés azon határozatát, amelylyel a szervezési szabályrendelet módosítása tárgyában betervezett tanácsai javaslatot levették a napirendről, felterjesztették a belügyminiszterhez, aki előreláthatólag úgy fog határozni, hogy a szervezés egyéb részének jóváhagyása mellett, a módosításokat ismét elrendeli s elrendeli azt is, hogy a tisztújítás az új szervezési szabályrendelet alapján ejtessék meg.

— **A pártok a fuzió óta.** Egy esti lap összeállította a képviselőház pártok szerinti statisztikáját a fuzió, azaz 1875. óta. Az érdekes és tanulságos adatokat itt közöljük:
1875-ben: Kormánypárti 333. Konzervatív 22. Függetlenségi 37. Nemzetiségi 26
1878-ban: Kormánypárti 242. Egyesült ellenzéki 75. Függetlenségi 72. Pártonkívüli 16. Nemzetiségi 8.

1881-ben: Kormánypárti 235. Mérsékelt ellenzéki 58. Függetlenségi 89. Nemzetiségi 17. Pártonkívüli 14.

1884-ben: Kormánypárti 227. Mérsékelt ellenzéki 59. Függetlenségi 76. Nemzetiségi 17. Pártonkívüli 10. Antiszemita 17.

1887-ben: Kormánypárti 259. Mérsékelt ellenzéki 46. Függetlenségi 81. Nemzetiségi 7. Pártonkívüli 8. Antiszemita 11.

1892-ben: Kormánypárti (a szászokkal) 236. Nemzetipárti 66. Függetlenségi (Ugron-és Irányipárt együtt) 102. Nemzetiségi 0. Pártonkívüli 9. Antiszemita 0.

1896-ban: Kormánypárti 276. Nemzeti párti 32. Függetlenségi (együtt) 59. Pártonkívüli 10. Nemzetiségi 1. Néppárti 21. Pót- és új választás lesz 15 kerületben.

Az 1866-iki palasztások eredményes a függetlenségiéknél 60 helyett 58-ra, a nemzetipártiaknál 33 helyett 31-re s a néppártiaknál 19 helyett 21-re igazítottuk.

— **Új levélposta közlekedés.** A debreczeni kereskedelmi és iparkamara felterjesztésére a kereskedelmi miniszter elrendelte, hogy a Máramaros-Szigeten és Debreczenben délután 4 órától estig előforduló és a csatlakozó esti vonatokkal beérkező levél-posta gyorsabb továbbítása céljából az 1709. és 1710. számú vonatokat Debreczen, valamint a püspök-ladány miskolci 11., illetve miskolc—püspök-ladányi 12. számú kalauz-posta és máramarosszigeti viszonylatban, csupán levél-posta szállítására használtassanak fel. Ennélfogva f. év november 16-tól kezdve az 1709. és 1710. számú vonatokban Debreczentől Máramaros-Szigetre és vissza levél-postai küldeményeket fognak szállítani.

— **A kongrua.** A papi javadalmak összeírása újult erővel indult meg Hajdumegye egész területén. A lelkészek jövedelmi kimutatását a kongruabizottság a berterjesztés után tárgyalás alá veszi s a befejezendő munkálatokat a jövő december hó 20-ig a kultuszminiszterhez terjeszti fel.

— **Tanácsülés.** Debreczen város tanácsa ma délelőtti 10 órakor Simonffy Imre kir. tanácsos, polgármester elnöklelte alatt rendes ülést tartott folyóügyek elintézése tárgyában.

— **Elkobzott debreczeni ujság.** A „Debreczeni Ellenőr”-ben megjelent Simli Mariska aláírással egy városzerte ismeretes nyilttéri közlemény, mely nyilttéri közleményért a nyilttérben megsértett debreczeni fiatal ember panaszt tett a rendőrségnél. A nyilttéri közleményért panaszt tett s megsértett debreczeni fiatal ember a rendőrség által tegnap koboz-

tatta el a „Debreczeni Ellenőr” mindazon számát, melyben az ismeretes nyilttéri közlemény megjelent. A „Csokonai-részvénytársaság”-nál tegnap este feletartott Végreh Gyula rendőrkapitány és Kadarász biztos kintaták, mely alkalommal a „D. E.” azon számát, melyben az inkriminált közlemény megjelent, legfoglalta. Összesen 12 példányt kobzott el a rendőrség. Ugyiszintén minden trafikban házkutatást tartott a rendőrség, de egyetlen tőzsdében sem talált egyetlen példányt sem. A nyilttéri közleményért a magát sértve érző fiatal ember sajtóperit indított, mely sajtóperben az első kihallgatás e hó 25-én lesz.

— **Tanárhány.** A debreczeni állami főreáliskolánál betöltendő magyar-francia, vagy német-francia tanári székre nem akadt egy okleveles pályázó sem, a mi nagyon szomorú jele az országszerte mindinkább érezhető tanárhányynak. Az állásra új pályázatot irnak ki s addig is helyettesítéssel töltik be.

— **Egyházkerületi egyházi értekezlet.** A tiszántuli ev. ref. egyházkerületi egyházi értekezlet választmánya f o n t o s ülésre gyűlést össze november hó huszadikán délután 5 órakor. Debreczenben, a kollégium gyűléstermében. Az ülés főbb tárgyai lesznek: a nagyváradi értekezlet végzéseinek foganatosítása, az értekezlet jövője felől tanácskozás, indítványok. Ez ülésre a választmány tagjait lapunk utján is meghívja az elnökség.

— **Felruházott iskolásgyermekek.** A Zona asztaltársaság számos szegénygyermeket látott el téli ruházattal a Bika szállodában lévő helyiségében, ahol a gyermekekhez Balkányi Ede és dr. Wolafka Nándor püspök intéztek beszédet. A felruházott gyermekek meg is vendégelték az asztaltársaság, amelynek igazán nemes tette nem szorul külön dicsőretre.

— **Garabencziás legény.** A mily jámbor, bárány kezességű embernek ismerik Semmelroth János kaptafamunkást az ő körében, mikor józan, éppen olyan vad, dühöngő és veszedelmes ember, ha az üveg fenekére néz és ezt az utóbbi időben felette gyakran cselekszi meg. Az éjszaka is elbusongott a haza sorsán, a mit olyképen szokott megeselekedni, hogy za állatiasságig leissza magát. Akkor aztán persze semmi sem szent előtte. Az éjszaka oly óriási lármát rögtönözött a „Korona” vendéglő előtt, hogy két rendőrnök is közbe kellett lépni. Hanem Semmelroth Jánosnak ilyenkor két rendőr is keves. Dulakodni kezdett hát, a minek persze ő itta meg a levét, mert a rendőrök lefülték és beszállították oda, a hol nem éri a szél és nem veri az őszi permeteg eső.

— **A kenyér miatt.** Nem azért a kenyérrért, a melyet szereznünk, mert azért még megbocsátható volna, hanem azért, a melyet eszünk, okozott Balog János Petrás Istvánnak a fején folytonossági hiányt. Ugy történt a dolog, hogy n városból ketten poroszokaltak egy kocsin hazafelé. A hosszu uton Petrás megéhezvén, Balog tarisznyájából elővette annak a kenyérét és hogy éhségét egy kissé csillapítsa, addig addig harapgatott egyet, — a mig egyszer az egész meggett. — Amint Balog János vesztességének tudomására jutott, éktelen dühbe jött és úgy vágta főbe földijét, hogy néhány napig nyomni fogja az ágyat.

— **A salsonból.** „Fütyöl a szél, az idő már ősze jár” írja a költő. Egy pár nap óta csakugyan kimutatta a beállott ős a fogafehérét. — A zálogházakba rendre bekerülnek a nyári öltönyök s ugyancsak mindenki váltja ki a téli felöltőjét, melyre ma holnap szükség lesz. Könnyű a zálogházból télikabátot kiváltani annak, akinek van, de azoknak okoz nagy fejtörést a közelgő hideg idő, akik ez ideig még nem gondoskodtak meleg felsőről. A legdrágább öltöny darab ez ideig a téli felső volt

ma azonban már könnyű szerrel hozzá juthatunk elegáns és olcsó téli felöltő-szövetekhez, ha a régi jó hírű debreczeni Biedermaann és fia — céghez fordulunk. Az előnyösen ösmert posztó nagykereskedés valódi gyapjuból készült zsolnai, brüni és sechenbergi szöveteket most gyári áron bocsájta forgalomba, miután a kiváló gyapju szöveteket végkép kiárusítani szándékozik. Felhívjuk erre a tényre olvasóink figyelmét s utalunk a jó hírű cégnek lapunk mai számában közölt hirdetésére.

— Karecker Jenő, Bregenz melletti órágyára, a legjobb hívnévnek örvendő órágyarak egyike, ezen gyár a Schveiczban Lindau közelében a Bodeni tó mellett fekszik, alkalmas forgalmi helyen való fekvésénél fogva azon kellemes helyzetben van, hogy minden nemű órákat a legmérsékeltébb s bámulatos olcsó árban eladni képes. Miután karácsonyi ajándéknak ezen cikkek igen meglepőek és olcsók, ugye helyen is vagyunk bátrak olvasóinknak Karecker Jenő órágyárosnak mai számunkban közölt hirdetését becses figyelmébe ajánlani. Az összes gyártmányok kifogástalanok.

SZÍNHÁZ.

Műsor.

Pánteke: Aranyember; színmű.
Szombaton: Csak párosan; vígjáték.

Vasárnap d. u. Gyerekasszony; népszínmű.

Vasárnap este: Ezerev; színmű.
Eldőkezőleten: Mikádó. Uff király; operettek és Csak párosan vígjáték.

A színházi szervezkedéshez.

Debreczen, nov. 14.

Az ország nevesebb színházigazgatóival együtt Komjáthy János debreczeni színházigazgató is megkezdte a szervezkedést. A szokatlanul korán megindult szervezkedés azt igazolja, hogy az igazgatók elvégre is belátták, hogy a közönség naponta emelkedő igényeinek kielégítése éppen olyan önérdékű, mint amilyen fontos érdeke magának a színháznak.

A szervezkedések megkezdését alkalmas időnek tartjuk arra, hogy visszapillantást vessünk a két legutóbbi színházi szezonnakra s tárgyilagos igazsággal mérlegelve annak eredményeit, levonjuk a kontekvenziákat, reámutassunk a hiányokra, amelyeknek megszüntetését méltán megkövetelhejük.

S itt nem szabad figyelmen kívül hagyni annak a rokonszenves fogadtatásnak és kitartó támogatásnak a mérlegelését sem, amelyben a debreczeni közönség tőle egészen szokatlan módon Komjáthy Jánost és társulatát részesíti. Ez a kedvező helyzet, amelyet az igazgatónak érdeke fenntartani, kötelességeket ró reá, amelyeket már a most folyó szervezkedések során teljesítenie kell.

Ha higgadt tárgyilagossággal összehasonlítjuk a múlt szezont és a folyó szezont társulatát és előadásait, a hasonlat az előadásokat illetőleg kétségtelenül a mostani előadásoknak nyújt előnyt, mert a legtöbb darab gondos rendezés, kellő készütség és kiváló összjátékkal kerül színre. De nem így vagyunk magával a társulat elemeivel, mert hiszen a mostani tagok sorában alig találunk egy két tehetséget, míg a múlt szezont társulatához olyan tagok tartoztak, akik hivatottak voltak a színpályára s izmos tehetségük a laza vezetés okozta vontatott, rossz ensembléjű előadásokban is kivált és érvényesült.

Röviden, tavaly voltak nálunk művészi egyéniségek, de nem volt rendezés összjáték; az idén példás rendet, jó készütséget látunk

a színpadon, de a fontosabb szerepkörökben vagy minden tehetségnélküli, vagy csak közepes tehetségű emberek mozognak egy-két kivétellel, akik jobbára a tavalyi társulattól kerültek Komjáthyhoz.

A cél, amelyet Komjáthyknak most a szerződötések alkalmából szembe előtt kell tartania azt, hogy a vezetés helyes rendszerét fenntartva, társulatát olyan tagokkal egészítette ki, akikben határozott tehetség és önnálló színészi egyéniség van s akik az ensembléből kiemelve alkotni tudjanak.

Gyökeres kiegészítésre, majdnem új szervezkedésre van itt szükség, mert hiszen ma csak a következő szerepkörök vannak részben jól, részben csak elfogadhatóan betöltve: Operette primadonna, drámai hősnő, drámai hős, komika, szalonkomika, szalonkomikus, bariton-énekes, alténekesnő, naiva, bonvivánt, jellem-színész és vígjátéki szende.

Nagy hiánya a társulatnak, hogy nincs népszínműénekesnője, subretteénekesnője, kéltő drámai szendéje, anyaszínésznője, tenoristája, szerelmes színésze, buffó komikussa, naturburscha, apaszínésze és lyrai szerelmese.

A helyzet tehát az, hogy nem kevesebb, mint tíz igen fontos szerepkör volt jobban betöltve tavaly, mint az idén és ezenfelül két szerepkör megerősítése is kívánatos volna.

Mindezeket a kézenfekvő és szembebeszökő hiányokat sok gondoskodással kell pótolnia az igazgatónak, hogy továbbra is biztosítsa magának a debreczeni közönség tüntetészerű támogatását.

Különösen nagy körültekintést kíván a tenoristakérdés megoldása, mert a mostani három tenorista nem ér fel egy jó féltenoristával emi nagyon érezhető az operetteladásokon és az operaestéken. Ne tartson az igazgató két hangtalan s egy hangos, de énekelni nem tudó tenoristát, hanem szerződtesen helyettük egy elismert, kiváló tenoristát, aki hanganyag és énektudás tekintetében egyaránt kifogástalan legyen.

Minden hiányosan, vagy egyáltalán be nem töltött szerepkörre vannak kiváló színészek és színésznők a vidéken, csak keresni kell őket. A fővárosi színházak nem vontak el annyi fejlődő tehetséget a vidéki színészetből, hogy nagy körültekintéssel ki ne lehetne közülök választani azokat, akik a debreczei színház deszkáira reátermettek.

Hisszük, hogy Komjáthy János ambíciója és szerencsés keze helyesen fogja megoldani a szerződötések kérdését.

Két darabról.

Az általános primadonna betegség, mely járványosan lépett fel a debreczeni színház társulat énekesnői között két ízben változtatta meg az e heti műsort. Tegnap a „Börögér” helyett a „Királynő dragonyosa”- volt hirdelve, míg a késő délutáni órákban kibocsájtott igazgatói jelentés hirdette, hogy a „Királynő dragonyosa” helyett a „Becsületszó” Szigligeti kedves vígjátéka és a Gárdonyi meséjű Barna a muzsikájú „Paradicsom” bájos zenéjű operetteje került színre.

A „Becsületszó” gördülékeny szabatos előadásban került színre gondos rendezés mellett. A kis számú, de előkelő közönség legtöbbet tapsolt a kis Szabó Irmának, ki a legkiválóbb női tagja az új társulatnak. Nem csak gyakorlatot, routint, szereptudást hoz a színpadra, de természetes, bensőségteljes játékot is.

Taglejtésben, hangsúlyozásban, — arczjátékában a legutolsó izig művésznő, akit a közönség mindenkor olyan kiváló fogadtatásban fog részesíteni fellépései alkalmával, mint tegnap is.

Jók voltak még Kiss Irén, a közönség régi kedvenc komikánéja, Szilágyi és Benedek. A „Paradicsom” operette előadásának sikerében legtöbb része Békéssynek van, kinek gyönyörű bariton hangja tegnap este sem tévesztette el a kellő hatást. Szende énekelt még Beczkői meg játszott, máskülönb az előadás kifogástalanul folyt le. A női kar és a zenekar nem egészen jártak egy uton.

—tyi.

* Versengés a bódéért. A Nagyvárad írja: megkezdte Leszkay, folytatta Komjáthy s tegnap berukkolt Megyery is. A jövő nyári színi szezonnak kérdése tehát akuttá vált. A választás mindamellett nem oly könnyű dolog, mert jelenlegi szervezetében egyikőjük társulata sem üti meg azt a mértéket, mely a nagyváradai közönség jogos igényeit kielégíthetné. — Lagkészebb Megyery helyzete, mivel Kolozsvárott sehogysincsenek megelégedve s lehet, hogy jövőre már nem is kapja meg az ottani színházat. A kolozsvári lapok szerint a közönség fel van háborodva az egymást követő előadások pongyolasága és gyarlósága miatt. A tisztán üzleti szellem meghonosítását is fölöttébb kifogásolják s minden tartózkodás nélkül kijelentik, hogy Megyery Dezsőben, mint igazgatóban fölöttébb csalódtak. A „Magyarország” értesülése szerint a kúszóbbón levő államosítás esetén E. Kovács Gyulának van legtöbb kilátása a kolozsvári nemzeti színház igazgatói állására. Anélkül tehát, hogy bármely tekintetben állást foglalnánk, a jövő nyári szezont illetőleg, mégis a lehető legmesszebb menő körültekintést ajánljuk a színházi bizottság figyelmébe az esetre, ha e kérdésben már most kívánna határozni. Viszont igaz az is, hogy ez idők szerint az igazgatók bármelyike könnyebben szervezhetne megfelelő társulatot, ha biztosítva lenne jó eleve a felől, hogy Váradon töltheti e jövő nyarat. Ily szempontból fogva fel a dolgot, csak is Leszkay és Komjáthy ajánlkozását tartjuk számba vehetőnek, mint olyan igazgatókat, kik áldozni is tudnak, ha kell, a művészi érdekekért.

Különlék.

+ A nagy beteg Munkácsy. Félve, tartózkodva közölték eddig a lapok a híreket Munkácsy Mihály betegségről. Nem akarták szomorúságba borítani a magyar közönséget egy-egy rossz hírrel, mert hiszen mindig azt remélték: hátha nyomon megegyezelje azt egy kedvező tudósítás, amely a nagy, a szeretve-szregett mester fölépülésével örvendeztet meg bennünket. De immár hiába való a tartózkodó óvatosság, meg kell ismerkednünk a rideg valósággal. Munkácsy Mihály súlyos betegen fekszik feleségének luxenburgi palotájában. Baja kegyetlen, lassan pusztító kór: hátgerincz-sorvadás. Orvosai mindent elkövetnek, hogy visszaadják őt az egészségnek, az életnek, művészi pályájának, de kevés a reménység. A világhírű festő művészi pályának folytatásáról szó sem lehet. S mi még most sem tudunk hinni a lesújtó híreknek. Nem tudunk belenyugodni abba, hogy a hatalmas lángész meptette volna utolsó művén utolsó esetvonását... Bizakodunk és remélünk, hogy a művész, a magyar nemzet örök dicsőségére, a ki maga is csodája a természetnek, nehéz, nagy betegségeiből fölépülve még soká, soká a miénk marad, örömeinkre, büszkeségünkre.

+ Takács Zoltán megőrült. Egy nagytehetségű, de rossz utakra tévedt ember tragédiájának utolsó aktusáról sürgönyöz szegedi tudósítónk. Takács Zoltán dr., az ifjuság és a szélsőségek felé hajló nép egykori bálványa, kiről később kiderült, hogy közönséges lopással piszkította be kezét, megőrült. Takács Zoltán a szegedi csillagbörtönben töltötte el büntetését és már hosszabb ideje vettek észre rajta feltűnő jeleket, míg végre ma az örült-ség annyira kitört rajta, hogy a kórház megfigyelő osztályába vitték.

+ Gyilkos férj. Ujvidékről írják, hogy ma P oll á k Samu kereskedő feleségét meggyilkolva találták. Az asszonyt méreg ölte meg. A gyanu férjére irányult, akit a csendőrség már le is tartóztatott.

Mozaik.

× Ujság statisztika. Az összes ujságok évenként 12 millió példányban jelennek meg. Hogy erről az óriás papirhalmazról fogalmat alkothassunk, más oldalról kell azt megvilágítanunk. Ha kiteritenék, 30 ezer négyszög kilométert befödne a papiros. A súlya 781,240 tonna, vagyis annyiszor ezer kgr. Ha ezt mind egy gép nyomná, másodpercenként egy példányt számítva, 333 év alatt készülné el az egész. Egymásra rakva, 80 ezer méter magas tornyot alkotna. Föltéve, hogy egy ember naponként öt percet fordít ujságolvasásra, akkor az egész emberiség 1 évi ujságolvasási ideje 100 ezer évet tenne ki.

Mi a mult? Részben feledve,
Részben még emlékből tartva,
Régen elhullott virágok
Szár az avarba takarva!

Bolygó fény, mely lápos vidék
Ingoványin nyer életet.
S míg közelébe csalhatott.
Csak is addig játszik veled.

Hulló csillag, mely az égből
Mosolyog rád tündöklöve.
De még jól meg sem láthatád,
Leszalad hozzád a földre.

Szivárvány, melynek színeit
A verőfény s felleg szűlik,
De bármelyik marad magán,
Észrevétlenül eltűnik.

Egykoron szép vagy rut való,
Későbbben szép vagy rut álom,
Harmat, mely reggel rajt' ragyog,
Nappal már nincs a virágon.

Sirkert, hol a halmok között
Olykor egy-egy emlék kísért.
Jelezve a küzdelmeket
A komolyan vett semmiért.

LAUKA GUSZTÁV.

*
A természet látszólag rendellenesen működő erői is kérelhetetlen törvények vaszigora alatt állanak.

*
A mindenségben létezők közt semmi sem fölösleges; mindenk van saját létezője a legnagyobbtól a legcsekélyebbig.

*
A természet életének egészen ellentétes nyilatkozatai igen gyakran közös eredetűek, közös ok okozatai.

*
Régi igazság, hogy kis hatások nagy eredményeket szülnék. Legszebb példák az igazolja ezt a természet. A cseppkő-barlangok oszlopsorai cseppekből alakulnak, a korall-szigeteket göcsői állatok építik föl s hópelyhekből alakul a lavina.

*
A természettudományok világítása mellett fölismertjük a legellentétesebb tünetnyek láthatatlan láncolatát, a legkülönbözőbb természeti tárgyak egymásra hatását, a parányiság óriási munkáját s a tömeg csodálatos összetételét.

Nem úgy lebbent el gyors illanással
Ajkaiknak legelső csókja, nem!
Lassu, titkos volt az elmulása,
Mint hajnalpiré nyári reggelen.

Nem is csók volt az; hisz olyan édes
A csók talán, talán nem is lehet?
Szíveinknek volt szép álmódása.
Mit ajkaikkal ők közöltének.

× Jövendőlés.

Rabbi Éliás: Édesem, Zalikám, mért kérdezel engemet, — mikor fogsz te holni mek?

Záli (zsörtölődve) Todni okorom! Hiszen te ed nadj beles és profét vodj.

R. Éliás: Hát ho épen todni okorsz mikor holsz meg, jelentem teneked, hojd ed önepnopon.

Záli: Hod, hod? Mért épen edj önepnopon?

R. Éliás: Ozért, mert mikar te mekholsz oz nekem önepnop lesz.

Közgazdaság.

Budapesti gabonafőzsde.

— Weisz József budapesti terménybizományi czég jelentése. —

Debreczen, november 11.

Készáru változatlan.

Őszi buza	—
Tavaszi buza	8.10—8.11.
Őszi rozs	—
Tavaszi rozs	6.90—6.92.
Őszi zab	—
Tavaszi zab	6.00—6.02.
Tengeri uj	4.13—4.15.

Sertés piac. Budapest-Kőbánya 1896. november 11.

Magyar elsőrendű Öreg nehéz páronként 400 klgron felüli sulyban (— krtól — krig. Öreg közép (páronként 300 400 kgr. sulyban) — krtól — klgr. Fialat nehéz (páron — 320 klgron felüli sulyban) —54 krtól 56— krig. Fialat közép (páronként 251 320 klgr. sulyban) —54 krtól 55— krig. Fialat könnyű (páronként 250 klgrig terjedő sulyban) — krtól — krig. II. Magyar szedett: Nehéz (páronként 280 klgron felüli sulyban) —52 krtól —53 krig. Közép (páronként 220—280 kgr. sulyból) —44 krt —45 krig. Könnyű páronként 220 klgrig terjedő sulyban —43 krtól —44 krig. III. Szerbiai: Nehéz (páronként 260 klgr. felüli sulyban) —54 krtól 56— krig. Közép (páronként 220—260 klgr. sulyban) —45— krtól 46 — krig. Könnyű (páronként 220 klgrig terjedő sulyban) —53— krtól 54 krig.

Sertés létszám: 1896. évi november hó 9. napján volt készletben: 6261 darab 1896. évi november hó 10. napján felhajtattott 95 drb 1896. november hó 10. napján elszállított 290 drb. 1896. nov. hó 11. napjára maradt készletben 6066 drb. Híztsertés forgalom változatlan.

CSARNOK.

Az utozán.

— Sero Matild. —

Tizenegy óra volt s a Santa Lucia utcát előntötte a napfény. Mikor a dél közeledett, megkezdődött a főtt poliparulás. A falon állott három vagy cseréptál s mikor egy vevő jött, Viczenzella belémerítette kanálát a fazékba. kikeresett egy darab polipot s a tálauskába tette, mellé pedig adott egy darab barnakeyeret. A vevő, előtte áldogálva ette meg véle beszélgetve az ételt. Csakhamar két-három kömüveslegény áldogált előtte, kik ott dolgoztak a közelben a Chiatamontén, majd jött egy lóvasuti kocsis is, meg mások s Viczenzella komolyan egyenlő mértékben osztogatta, rá sem hederítve a szép szavakra, melyekkel a legények kedvében iparkodtak járni. Megvonogatta a vallást s büszke tekintettel kurtán felelgetett nekik, szaporán hullatva köténye

zsebébe a soldikat. Mikor Franceschella jött, a limonádét áruló leány, hogy két soldiert polipot vegyen, nem volt már több.

— Már nincs, már nincs, — mondé Viczenzella, mutatva neki az üres fazekat.

— Hát jó nap volt a mai?

— Jó.

— De boldog is vagy te! Az emberek a betegségtől való félelmükben ujjabb idő óta nem isznak már limonádét. Hiába tettem fogadást a cateni Madonnának, nem tehetek félre az idén semmit sem.

— Carluccio még katona, ugy-e?

— Igen, karácsonyig; akkor hazajön. Kaptam tőle levelet. Hát Ciczillót nem vették be?

— Nem mert özvegy anyjának egyetlen fia.

— Mikor lesz a menyegzőtök?

— Pénz kell ahhoz, — szólt Viczenzella mély szomorúsággal.

— Hát nem keresel te eleget? . . .

— Keresek, keresek . . .

— Hát aztán?

— Még sem elég.

— Oh milyen kár! No de hát, megyek, veszek két soldiert sült halat, ha már nem kaptam nálad polipot.

Viczenzella betakarta a paraszt hamuval. S aztán megmosta a legelső lépcsőnél a tányérokat, kirakta a falra őket száradni s aztán összerakosgatta a holmiját, hogy elinduljon.

— Viczenze', én is veled megyek! morgogta álmosan a kis huga, a ki idáig mellette aludt.

— Jól van, jól van, — szólt Viczenzella, mialatt összeszámolta, hány soldi bevétel volt ma.

Hanem egy fiu jött oda nagy sietve s megállott Viczenzella előtt.

— Jó napot kíváok, — szólt megemelve kalapját.

— Mi ujság Pascali.

— Követségben járok.

— Ciczillo küldött?

— Igenis. Nagyon, de nagyon tisztelteti és tudatja, hogy nem jöhet, mert összebeszél néhány barátjával, a kik egy vendéglőbe hiták, most ott van s kéreti, ha tudna két lírát küldeni neki, mert nem szeretne zavarba jönni. Tisztelteti s azt üzeni, hogy egy rövid fél óra mulva itt lesz.

— Itt van a két lira, Pascali.

— Isten áldja meg, köszönöm.

— S Ciczillo jön?

— Fél óra mulva itt lesz.

— Mond meg neki, hogy tisztelem. Pascali, mond, hogy ne haragudjon, hogy csupa soldit küldök.

— Nem tesz semmit.

Elgondolkozva állott egy ideig Vinczenzella s nézett a távozó Pasqualino után, aztán behordá holmiját a házba s egy kis padot, széket s egy kis zsák új diót hoztak ki ketten Fortunával. Egymásután tördelte föl Vinczenzella a diókat, leszedve róluk a zöld héjat, melynek nedve feketére festette ujjait s a szép fehér belü diókat hatos meg tizenkettes halmockákba rakva, összetett kezekkel várt a Gigante fejé nézdegélve, a honnan Ciczillonak jönnie kellett volna. Lassan-lassan eladta minden dióját s tétlenül, kezét köténye alá rejtve ült, nem vesztve el szemei elől a Gigante felé vezető utat, a honnan Ciczillonak kellett volna jönnie. Fortuna elment a Mariagrati kis fiával játszani. mikor egy asszony közeledett Vinczenzella felé. Sovány, barnaarcu asszony volt, nyakán korallsorral, sárgás perkáruha volt rajta.

— Jó napot Vicze' — szólt letéve a földre egy üres kosarat.

— Fehérneműt vittél haza?

— Igen a Porta Capuana felé tartok.

— Jól sikerült?

— No hiszen! képzeld csak. Nem akartak fizetni. Kétségbejött. Ma estére pedig megígértém Ciczillonak, szegény öcsémnek, a ki oly jó, hogy makkaronit csinál nekik olajjal, a mit ő annyira szeret. S tessék! Vízet kap kenyérrel, ha tetszik neki.

— S ő szereti azt?

— Nagyon.

(Vége köv.)

